

„Църковенъ Вѣстникъ“

излиза всѣки петъкъ
той има прѣвъ годината и три
приложения — по 1 книга отъ
4 печатни коли за всѣко
четиримѣсечие.

Годишната цѣна на „Църко-
венъ вѣстникъ“, заедно съ
трите приложения, за България
10 лева, а за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

—→ СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ ←—

СЪ ТРИ ПРИЛОЖЕНИЯ ВЪ ГОДИНАТА.

Абонаментътъ е годишенъ и
— всѣкога придѣлнитъ. —

Всичко, относилъ се до вѣст-
ника, се изпраща до админи-
страцията на църковенъ вѣст-
никъ* въ г. София.

За обявления се плаща за първи
платъ по 20 ст. на редъ съ
гармондъ, за всѣко повторение
по 10 ст.

Неплатени писма не се прие-
матъ — ржкописи за седмичното
издание не се повърщатъ.

СЪДЪРЖАНИЕ.

Католичеството въ България.

Великиятъ-денъ. — Свещ. Никола Станевъ.

Православната църква въ Босна и Херцеговина. — Д. М.

Стойността на пиянството въ Русия. — Л. Г.

Писма до редакцията.

Белегристика и библиография.

Църковна и обществена лѣтопись:

I. Вжтрѣшенъ отдѣлъ.

II. Външенъ отдѣлъ.

Католичеството въ България.

Още отъ първия моментъ, когато българитѣ се готвѣха да приематъ християнството, прѣдставителътъ на Западната Църква, Римскиятъ първосвещеникъ, е почналъ да се стреми да ги привлече къмъ себе си. Дълго българскиятъ царь, Борисъ-Михаилъ, се е колебалъ, отъ кого да приеме християнството, дали отъ Цариградския вселенски патриархъ или отъ Римския първосвещеникъ; но най-послѣ, благодарение на прѣдвидливостта на тоя прѣвъ български християнски царь, прѣдложението на Римския Папа бѣ отхвърлено и българскиятъ народъ влѣзе въ непосредствено сношение съ прѣдставителя на источната църква, като избѣгна влиянието на Папата. По тоя начинъ прѣзъ главата на българския народъ прѣмина едно прѣмеждие, което ако не бѣше избѣгнато, кой знае, колко по-тежка щѣше да бжде сждбата ни като отдѣлна народност. Събитията слѣдъ тоя моментъ показаха, че прѣдставителътъ на католичеството не се отчая отъ първата несполука да привлече къмъ себе си българитѣ; напротивъ, той по-послѣ много пжти се опита, както даже и до послѣдне време продължава това, дано сполучи да покатоличи българитѣ, като всѣкога имъ е обѣщавалъ своето покровителство и помощъ въ минутитѣ на най-силнитѣ изтезания, на които твърдѣ често тѣ сж бивали подвѣргвани отъ своитѣ жестоки завоеватели, турцитѣ. Обаче,

заедно съ разкриванieto лопитѣ страни на католицизма, произлѣзли отъ силното влѣчение на Римскитѣ папи къмъ свѣтска власть и къмъ завладѣване съвѣстята на хората до такава стѣпенъ, щото да ги прѣвърщатъ въ слѣпи орждия къмъ достиганieto своитѣ мирски замисли, и особено слѣдъ появяването на протестантизма, който бѣше естественъ и неизбѣженъ отпоръ на папскитѣ золуми и антихристиянски постжпки, българскиятъ народъ все повече и повече схващаше тия лоши страни на католицизма и нищо не бѣше слѣдъ това въ състояние да го прѣклони да пригърне това вѣроизповѣдание. Тѣй е било до сега, т. е. българскиятъ народъ всѣкога се е държелъ здраво и непрѣклонно прѣдъ папскитѣ изкушения, видоизмѣнявани по различни начини, отъ формално само признаване главенството на папата, подъ видъ на тѣй наречената уния, до пълното възприемане католичеството съ всичкитѣ негови догматически части, които коренно го отличаватъ отъ православieto. Бивали сж, разбира се, нѣкои незначителни изключения, въ видъ на частни нѣкои увличания на отдѣлни личности да пригрѣщатъ, и то врѣменно, католичеството всецѣло или подъ видъ на уния; обаче всичкитѣ тие частни и изключителни случаи наикакъ не сж могли да повлияятъ върху цѣлата маса на българския народъ; напротивъ, тѣ още повече сж утвърдили народа ни въ рѣшението му здраво да пази завѣщаната му отъ неговитѣ дѣди и прадѣди източно — православна вѣра. Освѣнъ това пѣкъ и мнозина отъ единичнитѣ личности съзнавали сж своята грѣшка, разкайвали сж се и пакъ сж прѣминували въ лоното на православната църква. За подтвърждение на послѣдното може да ни послужи необмислената постжпка на народнитѣ водители прѣзъ шестдесетѣхъ години отъ миналото столѣтие, които злоупотрѣбиха съ лекомислието и простотията на дѣда Иосифа Соколски, както и съ неговото непрѣодолимо желание да приеме архиерейски санъ, повлѣкоха този нещастенъ старецъ въ Римъ при Папата, който го и ржкоположи за патриархъ на българскиятъ уния. Обаче, тоя нечуванъ скандалъ

скоро се прѣкрати съ отиването на дѣда Иосифа въ Русия, гдѣто той остана до послѣднитѣ минути на живота си, а неговитѣ послѣдователи единъ по единъ се възвърнаха пакъ въ лоното на православната църква.

Такъвъ бѣше краятъ на опитванието на католичеството да се загнизди прѣзъ по-новитѣ времена на Балканския полуостровъ. Захвана се едно силно течение у нашитѣ тогавашни водители за покатоличване народа ни и то съ единствената цѣль да се отървемъ отъ фанариотското духовно иго; но това силно течение се ограничи само съ нѣколко частни личности, които малко искаха да знаятъ, че не тѣй лесно може да се повлече цѣлата народна маса да захвърли бащината си вѣра и да пригърне това именно вѣроизповѣдание, което отъ пами вѣка бѣше придобило въ срѣдата на тая маса съвсѣмъ непопулярно име. Тѣй и на малкитѣ дѣца до сега е извѣстно, че българинътъ съ името „папищашинъ“ обозначаваше такъвъ човѣкъ, който съвсѣмъ си е оставилъ вѣрата и е станалъ отчаенъ безбожникъ. Нашитѣ народни водители прѣзъ миналото столѣтие не взеха въ съображение тая традиционна умраза на народната маса къмъ католичеството; затова започнатото отъ тѣхъ дѣло трѣбваше да прѣтърпи пълно фиаско. Отъ тоя несполучливъ опитъ на католическата пропаганда въ България и до днесъ, тя вече се убѣди въ невъзможността да привлече цѣлия български народъ къмъ себе си, и затова се задоволява съ нѣкои частни случаи на привличание отдѣлни личности, като разходва значителни суми за откриване богоугодни заведения и училища, гдѣто прибира дѣца на нѣкои бѣдни сѣмейства, които нѣматъ достатъчни срѣдства, за да имъ даватъ колкото годѣ удовлетворително образование, или пъкъ се увличатъ отъ това, че дѣцата имъ подъ постоянния надзоръ на патеритѣ ще получатъ въ всѣки случай по-добро възпитание, отъ колкото въ нашитѣ разнеб тени въ всѣко отношение свѣтски срѣдни учебни заведения. Обаче, заблѣжителенъ е фактътъ, че всички почти дѣца отъ православно вѣроизповѣдание получили своето образование въ католическитѣ училища у насъ, слѣдъ свършване курса на учението си, много малка наклонность иматъ да ставатъ католици. Тѣй щото и въ тоя случай католическитѣ мисионери у насъ твърдѣ незначителенъ успѣхъ иматъ въ своята пропаганда.

Въ послѣдне врѣме католическата пропаганда въ България се е разшавала доста значително въ своята мисионерска дѣятелность. Тя докара даже тая си дѣятелность до пълна нахалность, както това става явно отъ постъпката ѝ въ послѣдне врѣме да прѣдлага на българитѣ да си измѣнятъ вѣрата.

Кое е дало куражъ на католическата

пропаганда да прѣдлага услугитѣ си за покатоличване на българския народъ, когато тоя народъ не измѣни вѣрата си даже въ най-тежкитѣ моменти на своя политически животъ? Католическата пропаганда твърдѣ добрѣ знае, че простата маса у насъ има силно прѣдубѣждение срѣшу „папищашката вѣра“, та е немислимо тѣй лесно да се съгласи да приеме тази умразна неи вѣра. Католическата пропаганда тѣй сжщо много добрѣ знае, че по-голѣмата частъ отъ нашата интелигенция има подробни свѣдения за тая гибелна роля, която папството е играло и донѣдѣ продължава да играе още въ нѣкои католически общества на западъ, както и за извращенията, които папството е направило въ християнското учение, като е създало страшната инквизиция и догмата за непогрѣшимостъта на папата а сжщо и много други работи, които докараха появянето на протестантството съ всичкитѣ негови разклонения. Споредъ това, католическата пропаганда не е дотолкова наивна да не разбира, че тя сигурно би прѣтърпѣла пълно фиаско, ако при тия условия се рѣши да прѣдлага услугитѣ си на българитѣ за прѣминуванието имъ въ католичество. Но въ такъвъ случай, кое дава куражъ на тая пропаганда да излиза тѣй нахално да се подиграва съ религиозното чувство на българина? Споредъ насъ единственото нѣщо, което одързостява означената пропаганда да излиза тѣй рѣшително да прѣдлага на народа ни да си измѣни вѣрата, е разслабеностъта на религиозното чувство у извѣстна частъ на нашата интелигенция. Католическата пропаганда зорко слѣди за антирелигиозното направление въ извѣстна частъ на нашата млада литература, както и за влиянието, коего тази млада литература е произвела и продължава да произвежда върху младата ни интелигенция. Тази пропаганда много добрѣ знае, че ако това зловрѣдно влияние не е успѣло да създаде пѣни атеисти у насъ, то все пакъ е създало силна индиферентность къмъ религията на една голѣма частъ отъ нашата ръководяща интелигенция, за която е вслѣдствие на това безразлично, православно ли, католическо, ли или протестантско вѣроизповѣдание ще държи за на прѣдъ народната маса въ България. Католическата пропаганда още по силно се увѣри въ индиферентностьта на нашата ръководяща интелигенция къмъ религията, когато въ послѣдно врѣме се взеха отъ наша страна разпореждания за охранение въ православно вѣра на тие отъ нашитѣ младежи които слѣдватъ въ разнитѣ инославни учебни заведения, които разпореждания за жалость не се привелоха въ изпълнение, или поне твърдѣ слаба дѣйность се прояви отъ наша страна за привожданието имъ въ из-

пълнение. Ето гдѣ се крие причината на оная смѣлость, която католическата пропаганда прояви въ послѣдно врѣме по привличание българския народъ къмъ признаване главенството на римския папа въ Христовата църква. Нѣма съмнѣние че къмъ тая първостепенна причина могълъ би да се приложи и появилиятъ се въ послѣдно врѣме въ срѣдата ни стремежъ да сѣемъ раздори между висшето и низшето ни духовенство; обаче тая причина е второстепенна и врѣменна, прѣходяща, тъй щото католическата пропаганда твърдѣ добръ разбира, че за успѣха на своята дѣйность тя може по сигурно да разчита върху първата причина, именно върху индиферентността на нашата интелигенция къмъ религията, изобщо, отколкото върху втората.

Ако голѣма частъ отъ нашата интелигенция не бѣше индиферентна къмъ религията то сигурно католическата пропаганда не би отишла тъй далеко въ своята дѣйность между народната маса; при сегашнитѣ обаче условия, въ които се намира нашето, развивающе се интелектуално, младо общество, тая пропаганда ще става отъ день на день все по-рѣшителна и по-нахална, защото вижда, че на одѣтъ у насъ е изоставенъ съвсѣмъ въ религиозно отношение отъ своята ръководяща интелигенция. Ето защо патристически дългъ се налага на всѣкого отъ насъ, да не оставяме народната маса на произвола на сѣдбата въ религиозно отношение, а да ѝ разясняваме всѣкога гибелнитѣ послѣствия отъ разпространение католицизма въ срѣдата ни; да ѝ посочваме, колко голѣма злина е донесълъ тоя католицизмъ на западнитѣ европейски общества, нѣкои отъ които и до днесъ още водятъ борба, за да се отърватъ веднажъ за винаги отъ свѣтскитѣ домогвания на прѣдставителя му — Римскиятъ папа.

Не по-малка длъжностъ се налага и на правителството ни да вземе съотвѣтни мѣрки за охранение въ православната вѣра слѣдващитѣ своето учение въ католическитѣ училища български младежи. Нека вземемъ добъръ примѣръ за това отъ нашитѣ съсѣди, ромжнитѣ, които макаръ и отъ латинско потекло, никакъ не се церемониха съ католическата пропаганда въ срѣдата имъ, а взеха такива мѣрки за опазване младежта имъ отъ покатоличване, които отъ никого не се считатъ за реакционни, а напротивъ — тъкмо на мѣстото си, за да прѣградятъ пътя на католическата пропаганда въ отечеството имъ.

Великиятъ-день.

И той замина. Деньтъ бѣ много веселъ, защото бѣ „Великъ-день“. О, Великъ-день, колко е хубавъ той! Но хубостта му е само за православнитѣ християни и то които само сж истинскитѣ. Но колко сме останали надирѣ отъ истината, за това свидѣлствуватъ дѣлата ни. Познати сме по дѣлата си, които до толкова сж оскъдни, че духовната ницета отдавна ни е станала нераздѣлимъ другаръ, която ни е приготвила мѣсто между кандидатитѣ на грозний адъ. Но когато човекъ е самъ причина за падането си, то другитѣ не сж виновни. Самъ който падне, не плаче, се казва. Ние сами паднахме, сега пъкъ плачемъ, но плачѣтъ ни не е въ сила да възбуди състрадание въ другитѣ. Думата ми ще е за Великъ-день въ село С. Тамъ има съборъ на вторий день отъ Великъ-день. Гости прииждатъ отъ всѣкъдѣ. И жителитѣ на селото С. и гоститѣ бѣха сконтени, защото всѣки гледаше да се покаже външно прѣд другитѣ прѣмъненъ, а не съ душевното си труфило. Богатството бѣ тѣлесно, а бѣднотията душевна. Не духовното облѣкло, не духовното питие и храна направѣха весели хората на празника надъ празницитѣ, на тържеството надъ тържествата, а съвсѣмъ обратното, външното, което не отива на небето, а остава тукъ на земята, като непотрѣбно. Кой е виновенъ за това? — Всинца ние, които сме призвани за водители народни — учители и свещеници. Народътъ върви, движи се, безъ да знае на кѣдѣ, или съвсѣмъ малко знае. Нека извикаме съ Исуса Христа: „Който иска да дойде слѣдъ мене“. . . И ето, че народъ ще познае гласа на истинския си пастиръ-водителъ и е тръгналъ слѣдъ него, безъ да се съмнѣва въ пътя, по който го води. Народътъ бѣ добъръ, но по-добри бѣха и водителитѣ му. За кого е тайна, че днесъ народътъ не е овзи народъ и водителитѣ не сж сжщитѣ. Днесъ народнитѣ водители почти на всѣкъдѣ сж изкопали по една голѣма яма, та който падне вътрѣ, тежко му и горко. Свещеникътъ и учителътъ сж голѣмитѣ огледала, които даватъ истинска физиономия на тие, които се огледватъ въ тѣхъ. Бѣ съборъ въ селото С. Събраниятъ народъ вървеше по гласа на едни тѣпанари, гайдари, които го караха и да се възхищава и да плаче. Гдѣ бѣха народнитѣ водители? Свещеникътъ що каза, учителътъ сжщо? Та сега толкова виновенъ ли е народътъ, когато водителитѣ му бѣха скрити? Огъ двѣтъ едно: или гледаме само себе си, или нещѣмъ да знаемъ, кѣдѣ отива народътъ?!

Но дано възкръсналиятъ тридневенъ Мъртвецъ да възкреси и въ насъ умрѣлитѣ християнски длъжности, та като възложимъ надеждата си на Господа и издигнемъ поучиталното слово, като морски фенеръ, който освѣтлява пътя на корабитѣ, да освѣтляваме пътя, по който да върватъ хората — послѣдователитѣ Христови. Горко ни, горко, ако народътъ става прѣстѣжникъ отъ нашето — на водителитѣ му — нехайство.

Свещеникъ: *Никола Станевъ.*

Православната Църква въ Босна и Херцеговина.

Сръбското население въ Босна и Херцеговина по вѣра е мохамеданско и християнско. Мохамедани сж

всичкитѣ бивши босненски боляри, които при покоряването на страната отъ турцитѣ приеха мусюманството, та запазиха своитѣ имѣния, чинове и положение; заради това крупнитѣ землевладѣлци, или *посредници* както се наричатъ тия бейове, сж само мусюмани. Мусюмани сж още и овиѣ отъ по долната класа — селени, които сж били богомили, по онуй врѣме, посрѣщнали турцитѣ, помагали имъ като войници, а сетнѣ приели мусюманството. Днеска тие мусюмани сърби се казватъ бошняци за разлика отъ оние, които сж православни и се наричатъ *сърби*. Значи *бошнякъ* е мусюманинъ а *сърбинъ* е православиенъ. До прѣди окупацията на странитѣ и католичеството въ тая страна е съществувало, както и въ насъ и на всѣкъдѣ на изтокъ, т. е. имало е католически мисии съ свои църкви и училища на пропандическа основа, но население католическо туземно не е имало. Послѣ окупиранието на тия двѣ области отъ Австрия, тия католически мисии намѣрили една мощна поддръжка отъ страна на властѣта и по тоя начинъ католичеството почнало да се шири и между населението; тия бошняци православни, станали католици се наричатъ *хървати*. И по тоя начинъ, единъ и сжщъ народъ, съ единъ и сжщъ езикъ носи днеска три национални имена: *бошняци* — мусюмани, *сърби* — православни, и *хървати* — католици. Православната Църква въ тия двѣ области се прѣдставлява отъ четири православни митрополити въ обемъ на четири епархии. Едната епархия носи название *Дабро-Босанска* и архиепѣтъ има свое сѣдалище въ *Сараево*; втората епархия носи название *Захълмска-Херцеговска* съ сѣдалище *Мостаръ*; третата — *Зворнишко-Тузлашка* съ сѣдалище *Д. Тузла*, и четвъртата — *Банялушка-Бихаиска*, съ сѣдалище *Банялука*. До прѣди окупацията тия четири епархии сж били направо подчинени на Цариградската Църква, която е назначавала и изпращала митрополитѣ споредъ своето усмотрѣние и щение. Тѣй като изпращанитѣ митрополити, както туй е било въ цѣлата църковна област на патриаршията, сж били родомъ гърци, които много малко, да не кажемъ никакъ, се грижали за просвещението на паството си, то православното население въ Босна и Херцеговина, лишено отъ училища и други просветителни заведения, се намирало въ много низка стѣпень на своето културно развитие. При това положение го сварила и австрийската окупация, която по висши политически съображения е продължила да крѣпи туй невѣжество между православното население. Окупационнитѣ власти, които въ Босна се казвали „*Земальска влада*“, като е поддръжала и материално, и морално римската пропаганда, и нейнитѣ просвѣтителни и религиозни заведения и установления, никакъ не е обръщала внимание на такива заведения на православното население; дори бошняшкитѣ (мусюманскитѣ) учебни и вѣроизповѣдни заведения не сж били лишавани отъ вниманието и поддръжката на „*земальската влада*“. Много е възможно тая политика да се е диктувала отъ обстоятелството, че православнитѣ босненци се казвали и казватъ сърби, и не криятъ своето единство и своята наклонность къмъ Сърбия, а пъкъ въ интереса на Австрия било да създаде отъ босненскитѣ и херцеговскитѣ сърби друга нация и да ги отчужди отъ братията имъ въ Сърбия. За тая цѣль „*Земальската*

влада“ е галила и подбуждала *бошняцитѣ* (мусюманитѣ) и хърватитѣ (католицитѣ), като имъ давала широко мѣсто въ общинскитѣ и правителственитѣ учреждения, а на сърбитѣ е гледала съ криво око и ги имала всѣкога на най-задень планъ. Все за тая цѣль има наредба, която е въ сила и до днесъ, щото всѣко сношение между сърбитѣ въ Сърбия и сърбитѣ въ Босна е подложено на най-строгъ контролъ: всѣки сърбинъ изъ Сърбия, билъ той търговецъ, земледѣлецъ или чиновникъ, за да отиде въ окупираниѣ области, ще трѣбва да има специално позволение отъ австрийското дипломатическо агенство отъ Бѣлградъ. Безъ такова позволение пътникътъ се връща още отъ града. Прѣзъ тая страна мина и пишущиятъ тие редове, макаръ и да бѣхъ не отъ Сърбия, а отъ България. Тая наредба се направила съ цѣль, за да се слѣди и знае: кои и какви люди отиватъ въ Босна и Херцеговина.

* * *

Православната църква послѣ окупиранието на областитѣ била турната въ много трудно положение. Старото положение на православнитѣ митрополити и тѣхнитѣ намѣстници, като прѣдставители на православното население въ държавнитѣ учреждения и власти, както и тѣхнитѣ права въ църковно и просвѣтително отношение били измѣнени чрѣзъ новия порядъкъ. Наистина, между Цариградската патриаршия и Австрийската държава било сторено нѣкакво съглашение съ дата 16/28 Мартъ 1880 год., но туй съглашение или конвенция е уреждала само въпроса за назначаване митрополити въ случай, че овдовѣе нѣкоя епархия, въ който случай австрийското правителство си запазило право да указва на лицата, кандидати за митрополити. Положението обаче на митрополититѣ и тѣхнитѣ намѣстници, на православното духовенство, на училищата, църквитѣ и манастиритѣ, както и на църковнитѣ общини останало въ една неопрѣдленость. Никаква наредба не уреждала тѣхното отношение къмъ властитѣ и новия порядъкъ. „*Земальската влада*“, като прѣслѣдвала строго поръчаната ѣ задача, не се е стѣснявала да дава прѣимущество и прѣднина на всѣкъдѣ и въ всичко на мусюманитѣ и католицитѣ, като е игнорирала православнитѣ.

И православнитѣ босняци съ своята постѣпка уеленявали тая гибелна за тѣхъ политика на „*Земальската влада*“. По едно криво схващане и разбиране на положението и работитѣ, православнитѣ, и християни, и духовенство, се оттеглили на страна, държали се къмъ властитѣ въ едно—единъ видъ—враждебно отношение и живѣли единъ уединенъ и чуждъ за новия порядъкъ животъ.

Пагубнитѣ слѣдствия отъ туй отношение за самитѣ православни босненци не сж останали не съзрѣни отъ страна на нѣкои видни и събудени людие. Благодарение на това уединено положение, православнитѣ били отритнати отъ всѣкъдѣ и въ всичко; и когато мусюманитѣ и католицитѣ въ течение на двадесетъ години създали една интелигенция, която днеска зима участие въ всичко, православнитѣ нѣмали и нѣматъ нито едно лице, което по своето образование и достоинство да може да бѣде виденъ прѣдставителъ на православнитѣ босненци и да земе участие въ виспитѣ длѣжности на „*земальската влада*“.

Дѣ се свѣстятъ тия събудени православни босненци е послужило много и обстоятелството, че Сърбия, на която сѣ възлагали надежда за своето по свѣтло бъдеще, споредъ тѣхъ, и тя сама регресира и отъ день на день отпада все повече; и тя сама се намира въ нокѣтъ на щтата Австрия, отъ които не може да се откъпче.

Тѣй или инѣкъ, отъ петъ шесть години насамъ е настъпило въ срѣдата на събуденитѣ православни босненци едно отрезвение и се е почнало едно движение въ смисълъ да сгруппиратъ всичкитѣ православни въ едно и да се поведатъ въ пътя на просвѣщението. Православната църква, която е запазила сръбската народностъ въ Босна и Херцеговина прѣзъ толкова вѣка, пакъ е послужила на своя народъ и сега. Всички се обърнали къмъ нея, а тя дѣйствително е помогнала на народа и го повела въ единъ много спасителенъ пътъ.

За да можала обаче тая Църква да сгруппира народа около себе си, трѣбвало е прѣди всичко тя да бѣде съединена и едномислена. Четиретѣ митрополити живѣли всѣки въ своята епархия уединено и отдѣлно единъ отъ другъ и не е имало помежду имъ никакво единство, никакво съгласие. Всѣки е управлявалъ своето паство, както е разбиралъ и както е искалъ. Тѣй разединени, митрополититѣ сѣ били слаби и немощни да прѣдприематъ и извършатъ нѣщо велико и спасително за Църквата и народа.

Почнали се прѣговоритѣ между Архиереитѣ за едно съединение и сгруппиране, но тие прѣговори сѣ налѣтели на една яка скала отъ взаимни честолюбия между архиереитѣ около въпроса за първенството, отъ интриги и тайни и явни, отъ страна на властитѣ. Благодарение обаче на вѣщото рѣководение на тия прѣговори отъ страна на единъ високообразованъ Архиерей и на неговия тактъ и благодарение на голѣмата ревностъ на другитѣ трима архиереи за благочестието на Църквата и народа — тие прѣговори сѣ били увѣчани съ успѣхъ и между четирмата архиереи — респективно между духовенството, се дошло до пълно съгласие и съ общи усилия почнало да се работи по нататѣкъ. Работата обаче вървѣла много бавно и много трудно, защото трѣбвало е да се спечелятъ за туй благо на църквата и народа два силни противника. Австрийското правителство и Патриархията. Австрийското правителство погледнало на църковното уреждане на окупираниѣ области враждебно, защото съ туй уреждане щѣло да се сгруппира православно население и щѣлъ да се усили сръбскиятъ елементъ, а пъкъ Патриархията се бояла да не би изпусне изъ рѣцѣтъ си четири богати епархии, които сѣ пълнили патриаршеския ковчегъ изобилно. Трѣбвало е тактъ, умѣние, далновидностъ, търпѣние и прѣданостъ, за да се отстранятъ и тия двѣ яки скали. Най-послѣ, чрѣзъ молби, увѣрявания, давания обѣти и пр. — се успѣло да се получи позволение изъ Виена да се свизва единъ съборъ, който да изработи единъ проектоуставъ за урежданieto на църквата православна въ Босна и Херцеговина.

Тоя проекто-уставъ билъ изработенъ, но, догдѣто да бѣде облѣченъ въ силата на законъ, трѣбвало е да измине прѣзъ много митарства и чистилица. Ту отъ страна на правителството, ту отъ страна на цариградската патриархия проекто-уставътъ е билъ подлаганъ на промѣнения, измѣнения и допълнения, а врѣмето текло

бързо. Най-послѣ, слѣдъ дълго и прѣдълго страствование и строго и прѣстрога прѣчистване, проекто-уставътъ, одобренъ отъ Синода патриаршески, билъ облѣченъ въ сила на законъ отъ императора Францъ-Иосифа на 31 Юний или 13 Авг. 1905 год., и съ това православната църква въ Босна и Херцеговина стѣпва въ новъ животъ.

„Ние — каза високопрѣосвященный Сараевски митрополитъ, г. г. Николай, единъ архиерей рѣдѣкъ въ югославянското духовенство, ние гледаме на бъдещето съ спокойствие и увѣреностъ. Ако до сега католическата пропаганда не успѣ въ своето дѣло, отъ днеска, съ тоя църковенъ уставъ на нейната дѣятелностъ се туря, ако не точно, то голѣма прѣграда. Православната църква въ Босна и Херцеговина получава онова единство, което я прави силна и крѣпка, а народното църковно просвѣтително дѣло стѣпва на здрава и сигурна почва и трѣгва въ единъ безбѣденъ пътъ на своето развитие и напредване.

И наистина, благодарение на просвѣтения умъ, на умѣнието, на такта и опитността на високопрѣосвященнаго Николая и на другитѣ архиереи и мирски лица, които сѣ зимали участие въ съставянieto на проекта, тоя уставъ, при всичкитѣ свои страствования и прѣчиствания, въ много нѣща е образецъ. Правата на Православната църква и на православнитѣ християни, училищното църковно дѣло и паричнитѣ фондове за подържане туй дѣло сѣ тѣй ясно и здраво очертани, щото ги запазва отъ всѣкакво посѣгателство отъ всѣкаква спѣнка. Ние мислимъ на друго особно мѣсто да поговоримъ за тоя църковенъ уставъ, който тѣй бѣгомъ спомянато е поисканъ въ Петербургъ, за да послужи като градиво при тамошното църковно устройство, а тука само ще дадемъ тѣзи кратки облѣжки.

Образуватъ се основни църковно-училищни единици — епории съ църковно-училищни общини.

Църковнитѣ общини управляватъ не само църковнитѣ но и училищнитѣ работи и стоятъ подъ вѣдомството на епархиалния управителенъ и просвѣтителенъ свѣтъ. Енорнитѣ сѣ подъ вѣдомството на окръжни протопресвитерства, а двѣтѣ заедно се намиратъ подъ вѣдомството на епархиалния църковенъ съдъ. Всичкитѣ обаче тие органи и учреждения сѣ нагласени така, щото църквата и училището вървятъ заедно, хванати рѣка за рѣка и въ управлението, както на църквата, така и на училището участвуватъ подеднакво и духовенството и мирскитѣ лица, т. е. народътъ. Рѣководителъ, надзирателъ и върховенъ управителъ на всички тие органи въ епархията е Архиереятъ. Всичкитѣ епархии съ своитѣ духовни и училищни органи и учреждения се намиратъ подъ върховното вѣдомство и управление на Великия управителенъ и просвѣтителенъ свѣтъ и Великия църковенъ съдъ (Синодъ).

Въ първия великъ свѣтъ членове сѣ: всичкитѣ митрополити, по единъ пресвитеръ отъ всѣка епархия, по четири мирски лица отъ всѣка епархия и по единъ учителъ или професоръ отъ всѣка епархия. Званието е почетно и членството трае три години, а засѣдава въ Сараево редовно веднажъ на всѣки три мѣсеца, а извъредно, когато туй поискъ една трета отъ членоветѣ. Духовнитѣ членове се избиратъ отъ духовенството, а мирскитѣ — отъ мирскитѣ християни. Въ тоя великъ свѣтъ прѣдсѣдателствуватъ всичкитѣ митрополити по редъ

по реда на рѣкоположението си и се мѣняватъ всѣка втора година. Въ свѣта участвува и адвокатътъ на Великия църковенъ съдъ съ свѣщателенъ гласъ.

Великиятъ църковенъ съдъ или по-право Св. Синодъ на църквата въ Босна и Херцеговина състои: отъ всичкитѣ митрополити, отъ по единъ презвитеръ отъ всѣка епархия, и отъ прѣподавателя на каноническото право въ богословското училище, ако е презвитеръ и ако а редовенъ професоръ. Въ тоя великъ съдъ участвува и адвокатътъ, избираенъ отъ самия синодъ. Свещеницитѣ, за да иматъ право да бждатъ членове на Синода, трѣбва да сж свършили богословскитѣ науки; тѣхниятъ мандатъ трае само три години.

Въ Синода прѣдсѣдателствуватъ всички митрополити по редъ, и прѣдсѣдателството трае двѣ години. Въ устава е нареденъ такъвъ редъ: Първи ще прѣдсѣдателствува Сараевскиятъ митрополитъ, слѣдъ него — Мостарскиятъ, послѣ иде Тузланскиятъ, а по послѣденъ иде Банялушкиятъ. Тоя синодъ се свиква всѣки три мѣсеца редовно, и извъредно — когато се окаже нужда.

И монастиритѣ въ тоя уставъ сж получили едно отлично устройство. Фондоветѣ, отъ които църковно-училищното дѣло ще получава своитѣ материални поддръжки, сж осчовани добръ и уздравени съ умѣние. Първиятъ църковенъ съдъ или Синодъ се свиква на 14 м. мартъ т. г. и туй бѣше едно истинско тържество за измѣчената православна църква въ Босна и Херцеговина.

Сегашнитѣ Пастири и Архиереи, които управляватъ православната църква въ тия области сж: Добро-Босански Николай, който, като има сѣдалище въ Сараево, главниятъ градъ въ Босна и Херцеговина, се счита първостоятеленъ архиерей; зворнишко-Херцеговишки Петъръ, Зворнишко-Тузлански Григорий и Банялушко-Бихачки Евгений.

За просвѣщение и четмо на духовенството се издава въ Сараево духовенъ листъ „Источникъ“, който излиза въ мѣсеца веднажъ и годишната му цѣна е осѣм круни. Сегашниятъ редакторъ е професорътъ въ богословското училище, протосингелъ Иларионъ. Списанието се редактира много умѣло и съ отбрано съдържание. Въ всичкитѣ православни църкви богослужебнитѣ книги сж печатани въ Сараево, а прѣдишнитѣ славянски книги, печатани въ Русия, сж изхвърлени веднага послѣ окупиранието на областитѣ отъ Австрия.

За приготвение младежи за священно-служителско звание, близо до Сараево, нѣщо два часа въ една живописна долина, при селцето Ралеево, има духовно училище. Туй училище има четире специални богословски класове. За да постѣпи въ туй училище единъ ученикъ, трѣбва да прѣдстави свидѣтелство за зрѣлостенъ изпитъ отъ осмокласна нѣкоя гимназия и съ добъръ успѣхъ. Така щото, ученицитѣ, които излизатъ отъ туй училище — слѣдователно могатъ да бждатъ кандидати за свещеници, сж прѣминали пълненъ гимназиаленъ курсъ и пълненъ богословски.

Впрочемъ за наредбата както на този православенъ духовенъ разсадникъ, тѣй и за другия въ Задъръ, азъ ще поговоря особно и на пространо въ специална статия.

Д. М.

Стойността на пиянството въ Русия.

„Средний годишенъ разходъ, който се пада на всѣки членъ отъ великата Руска Империя — безъ разлика на полъ и възраст — за *ракия*, — съставлява, въ разнитѣ губернии, споредъ даннитѣ на Руското Финансово Министерство за 1904 год. отъ 7·34 л. до 19·67 л., като въ нѣкои мѣстности селското сѣмейство купува на година ракия за 68·90 — 79·50 лева. Този прѣголѣмъ за селското стопанство разходъ се прави въ това врѣме, когато сѣщото стопанство за прѣхранване на всѣки свой членъ отдѣлно харчи: за храна 95·40 л. за облѣкло — 106 л. за всички повинности — 39·75 л., за ремонти на постройкитѣ и земледѣлческитѣ орджия 53·00. Слѣдователно, за ракия рускиятъ селянинъ харчи значително повече, отъ колкото за собственото поддръжане живий и мъртвий хазайственъ инвентаръ. (Сп. Природа и Люди — Съврѣменная жизнь № 48|1905).

Какво велико благодѣяние би било не само за руския народъ, но и за цѣлото чловѣчество, ако отъ този не само врѣденъ, но и прямо убийственъ *навикъ*, би се отрекълъ този добродушенъ, но за това пѣкъ близъкъ намъ народъ! Колко радости, колко щастия биха получили сѣмействата на тѣзи, които би прѣстанали употреблението на ракията! Колко прѣстѣпления ще се прѣкратятъ, колко затвори ще запусъятъ! Колко, ако не почти всички отъ тѣзи разкаляли се потребители на ракията, ще обърнатъ зора си къмъ душеспасителната религия! За материалното подобрене нѣма нужда да се говори на широко. Достатъчно е да се смѣтнѣ, че ако на всѣки жителъ отъ руския народъ се пада срѣдно по 15·00 лева на година, то цѣлиятъ народъ (120,000,000) ще похарчи за сѣщото врѣме: $120,000,000 \times 16 \cdot 00 \text{ л.} = 1,800,000,000$. Единъ милиардъ и осемстотинъ милиона лева! (Почти половина отъ държавний бюджетъ на цѣла Русия). Колосална сума, която се разходва не по нѣкаква необходимостъ и за нѣкакви производителни цѣли, а просто за задоволяванието на една обикновена привычка, прѣвърната въ послѣдствие на страсть. Нека сега помножимъ послѣдната сума на числото 70 — години равни на живота на двѣ поколения, и ние ще получимъ кръглото число СТО двадесетъ петъ милиарда лева. Тази сума заключава въ себѣ си почти три пѣти богатствата на Матушката. За процентното натрупване, както и за всичкитѣ други ползи, които би произтекли отъ единъ въздържанъ и порядъченъ животъ ние премѣлчаваме; иначе тази сума би се утроила. Ето единъ простъ, но дѣйствителенъ начинъ за подобрене, безъ сътржсения, безъ кръвь, безъ огънь, материалното положение не само на всѣки единъ обикновенъ работникъ, но така сѣщо и на всѣки други членъ на руската държава.

Въ тази областъ при възпитанието не само на руския, но и на нашъ народъ има поле за широка, безкористна дѣятелность, за всѣки любящъ ближния си.

Нѣма нужда отъ никакви утопии по западенъ моделъ, съ каквито сж се надхвали мнозина отъ нашата интеллигенция. Чловѣкъ, комуто е близъкъ своятъ народъ и който милѣе, за да го види щастливъ, ще е разбралъ, че недъжи като пиянството, развратътъ и растленieto въобще не се цѣри съ законъ, но съ живото, убѣ-

дителното слово, което има въ основата си не материалното му (на обществото) подобрене, но неговото духовно обновление, което е и непоклатимо.

Л. Г.

Писма до Редакцията.

До Господина Редактора на „Народно Единство“, копия „Църковенъ Вѣстникъ“, София.

Господине Редакторе,

Въ брой 117 отъ 6 того на издавания отъ Васъ в. „Народно Единство“ е напечатано едно писмо отъ нѣкой си „интелегентенъ“ свещеникъ Д. изъ Вратца, съ което се насърчава редакцията Ви въ „поведената отъ Васъ борба“ срѣщу нѣкакви си „недѣзи въ църквата ни“ . . .

Ние, долуподписанитѣ, свещеници и диакоия, служачи при църквитѣ въ гр. Вратца, като прочетохме това, останахме като изумени отъ таково едно съобщение, защото никой отъ насъ не е отправялъ до Вашата редакция таково писмо. И днесъ, събрани наедно, рѣшихме, за откриване на истината, да Ви помолимъ чрѣзъ сѣщия вѣстникъ и на сѣщото мѣсто, да обявите, въ единъ отъ най-близкитѣ му броеве, истинското и пълното име на тоя свещеникъ изъ Вратца, който Ви е адресиралъ въпросното писмо. Ако това не сторите, ние ще считаме, че не само съ извѣстието изъ Вратца, но и съ всички други такива, ние заблуждавате обществото.

Вратца, 16 Априль, 1906 год.

Подписи: Икономъ Константинъ Иоцовъ, Свещеникъ Симеонъ Георгиевъ, Свещ. Антоний Георгиевъ, Свещ. Николай Фарфоровъ, Свещ. Петко Хр. Розовъ, Свещ. Дамянъ Цековъ, Свещ. Георги х. Боневъ, Свещ. Вангелъ Георгиевъ, Свещ. Лука С. Шошевъ, Дяконъ Иорданъ п. Георгиевъ и Дяконъ Христо К. Поповъ.

До Господина Редактора на в-къ „Църковенъ Вѣстникъ“ въ гр. София.

При настоящето, изпращамъ Ви, Господине Редакторе, единъ прѣписъ отъ протокола № 2 отъ 18 Февруарий 1906 год. на църковното настоятелство въ село Ракитница, Видинска околия, съ молба да го напечатате, но безъ да се таксува, като обявление. Такива случаи, като споменатитѣ въ протокола, други години сж били оправдани отъ сѣдята, поради адвокатскитѣ хитрувания; а ако пакъ така се направи и този път, това ще бѣде голѣмъ ударъ на църквата. Държавата издава закони, за да се вѣнчаватъ 19 годишни лица, а отъ друга страна нѣма срѣдства да запрѣти единъ път за винаги женитбата на малолѣтни дѣчурица. Това е възмутително и убийствено за църквата, която е принудена да благославя бракъ на лица отъ по-рано развратни.

Свещеникъ: В. Койчевъ.

ПРОТОКОЛЪ

№ 2.

Днесъ 18 Февруарий 1906 година, Ракитнишкото църковно настоятелство въ пленъ съставъ подъ прѣд-

седателството на енор. свещеникъ В. Койчовъ и въ присѣдствието на членовѣтъ — църковни настоятели: Г. Дочовъ, Ф. Тинечанъ и П. Диковъ, като обсъди по-стѣпката на Видинския околийски началникъ г-нъ В. Раевъ, гдѣто вчера изобличи публично и поименно всичкитѣ лица въ селото ни, 18 чифта, които живѣятъ незаконно (между тѣхъ имаше мвюзина 14, 15, 16, 17 и 18 годишни недоразвити младежи), като имъ състави (на всички) актове за прѣдаване подъ сѣдъ, защото сж нарушители на общественния моралъ и на съществуващитѣ въ страната закони,

Рѣши:

1) Изказва публична благодарностъ за таково просвѣтено внимание, което е отъ голѣма полза за църквата и за обществото;

2) До сега незаконноживущитѣ лица сж заобикаляли изкусно законитѣ, промѣняваха си много пъти женитѣ, разпѣждаха ги произволно, а тази мода бѣ съблазнителна за останалото население, понеже такъвъ примѣръ бѣ просто развратяване;

3) Прѣписъ отъ настоящето да се изпрати до Св. Видинска митрополия, Видин. окржж. управитель и до в. „Църковенъ Вѣстникъ“ за свѣденіе.

Подписи: прѣдседателъ Свещ. В. Койчевъ; членове: Г. Дочовъ, Ф. Тинечанъ и П. Диковъ.

До Господина Редактора на в. „Църковенъ Вѣстникъ“. — Тукъ.

Господине Редакторе,

Моля обнародвайте въ „Църковенъ Вѣстникъ“ слѣдното:

Столичниятъ в-къ „Народно Единство“, брой 117, съобщава, че секретарьтъ на Св. Синодъ, Ст. Костовъ ме принуждавалъ да опровергая писаното въ тоя вѣстникъ, брой 105, за семинарския лѣваръ, Д-ръ Кирова, като едноврѣменно съ това ме заплашвалъ съ репресалии, ако не изпълня неговото исканіе.

Понеже горното твърденіе на в. „Народно Единство“ се отнася лично до мене, то заявявамъ най-откровенно, че въ него истината съвсѣмъ липсва: никога нищо секретарьтъ на Св. Синодъ, Ст. Костовъ, не ми е говорилъ по този въпросъ, нито дори ми е загатвалъ. Заедно съ това смѣя да увѣря заинтересуванитѣ, че азъ никога не бихъ си позволилъ да опровергавамъ нѣща само поради нѣкакви заплашвания, докато нѣмамъ основание да мисля, че тѣзи нѣща сж невѣрни.

Ректоръ на Соф. Дух. Семинария: Арх. Климентъ.

Белетристика и библиография.

„Духовна Пробуда“, двуседмично списание, урежда се отъ редакционенъ комитетъ, а се издава отъ П. Бѣловѣждовъ, книжарь-печатарь въ Пловдивъ, броеве 1—4.

Всрѣдъ царувачия почти навредъ у насъ най-грубъ и долнопробенъ материализъмъ, всрѣдъ всеобщата токурѣчи развала въ нравитѣ и обносцитѣ ни, всрѣдъ купове списания съ какви-ли не щещъ програми и тенденции, таково едно списание, което (споредъ както се

вижда отъ статията *Нашата задача*, помѣстена въ 1-ия му брой) си е зададо за цѣль, като убѣждава българското общество въ това, че неговото нравствено понижаване и свързаното съ него материално влошаване е прѣко слѣдствие отъ отслабването на религиозното чувство у него и отъ непродържанието отъ негова страна въ личния, сѣмейния и обществения свой животъ о възвишенитѣ истини на Евангелието (Христовото учение изобщо), да буди, усилва и поддърпа въ сърдцето на българитѣ това чувство и сжщеврѣменно да тълкува, разяснява и обяснява съ факти изъ живота на нашия и другитѣ културни народи вѣчнитѣ истини на Христовото учение, — че тѣ не сж утопични (несбждними), а сж изразъ на най-вѣрховната житейска правда, въ реализирането на които е само истинското щастие на личността и обществото, че само тѣ съдържатъ истинския смисълъ на живота — такова едно списание, казваме, е по-вече отъ желанно и *добръ дошло*.

И ние го посрѣщнахме съ искренна радостъ и съчувствие.

Това списание ни радва и защото обѣщава да ратува непрѣстанно за сближаванieto, побратимяването и сплотяването на всички искрено вѣрващи (разбираме въ Бога) въ едно силно християнско братство (разбираме църква — единъ е Христосъ и една е неговата църква, апостолска, съборна), имаше за цѣль да гарантира оная свобода, която е възможна само, когато всѣкой гражданинъ християнинъ, подъ влиянието на възвишената християнска вѣра, просвѣти ума си съ Божествената правда (отъ „слънцето на правдата“, което е Христосъ Богъ) и възпита волята си чрѣзъ упражняване въ християнскитѣ добродѣтели на самоотвержена любовъ, братско единение, християнско мъжество и доблестъ въ името на истината и святостта, които сж пакъ Христосъ. — „Азъ съмъ истина, пътъ и животъ“, е епиграфътъ на списанието.

„Духовна Пробуда“ казва се въ уводната ставия на 1-я брой — е органъ на църковната, въ евангелски смисълъ на думата, на чисто християнската мисль.

Въ отдѣла „Хроника и бѣльжски“, подъ заглавие: „Къмъ нашата програма“ се даватъ тѣзи пояснения за нея: „Д. Пр.“ не е специално списание (вѣроятно иска да рече: православно, или само чисто религиозно-християнско), защото въ областта на вѣратане не признаваме специалностъ и монополъ. Въ него (органъ) ще взематъ участие всички искрени, истински служители на духа и на духовнитѣ човѣшки интереси, всички, които съзнаватъ, че Богъ е духъ и, който Му служи, съ духъ и истина трѣбва да Му служи. (Въ гл. 4, ст. 24 отъ Евангелието на Иоанна е казано: „Богъ е духъ и които му се *кланятъ*, съ духъ и истина трѣбва да се *кланятъ*). А малко по-напрѣдъ е казано: сега е врѣмето на свободната мисль, на свободния животъ: дѣто е истината, тамъ е свободата“ (намъ се ще да разберемъ тѣзи думи въ таквъ смисълъ: *сега*, слѣдъ изкупителната жертва, принесена отъ нашия Спасителъ Исуса Христа, зарадъ нашитѣ грѣхове, е *настанало врѣмето на свободната отъ заразата на грѣха мисль, на свободния отъ тлѣтворния грѣхъ животъ въ Христа*: гдѣто е истината — Христосъ, тамъ е и свободата отъ грѣха).

Но, що е това, което четемъ въ 2-й брой на списанието въ статията: *Единъ наврѣремененъ рапортъ?*

„Законътъ Божий, като учебно-възпитателенъ предметъ въ нашитѣ училища, заема едно изключително положение и, както е поставенъ сега, по-вече врѣди на религиозното възпитание, отколкото да го поддърпа и усилва; доказателство на това е фактътъ, че отъ десетки години нашитѣ училища не дадоха религиозно възпитани граждани, хора проникнати отъ християнски, евангелски духъ. . . .“

„И религията, и Законътъ Божий така сж биле „прѣподавани“ на ученицитѣ, тѣзи послѣднитѣ тѣ сж ги изучавали, че нищо не оставало въ душата имъ, въ сърдцата и умоветѣ имъ, *освѣтъ едно*, може би *отвращение къмъ сухитѣ форми на Катихизисътъ и баналнитѣ, често пѣти легендарни, неосмислени приказки изъ тѣй нарѣчената Църковна История*“ (курсивътъ е нашъ). . . .

„Законътъ Божий, като история, или схоластически катихизисъ, възбужда най-напрѣдъ недовѣрие и скептицизмъ, а сетнѣ присмѣхъ и отвращение къмъ религията и (къмъ) всичко, що може да се смѣта за религиозно. „Отъ лошия мѣхъ и сиренето се вмирило. . . .“

„Трѣбва именно да се възпитава съ религията, да се дѣйствува на сърдцето, *а не главата да се пълни съ всевъзможни истории* (к. п.), А за тѣзи цѣль е необходима една коренна промѣна въ програмитѣ и методитѣ (на прѣподаването, нали?) Законътъ Божи, *една нова, жезненна, по духътъ на съврѣмения наученъ и общественъ напрѣдъкъ реформа на „учебния материалъ“ по тоя предметъ*“, (к. п.).

Излѣзва споредъ редактора — писачъ на тѣзи статия първо, че причината, поради която законътъ Божи не постига учебно — възпитателната си цѣль, е неговото положение въ нашитѣ училища и лошиятъ, не цѣлесобразниятъ начинъ на прѣподаването му; а послѣ — че самъ той билъ врѣденъ като история, или схоластически катихизисъ, защото като история (църковна) „той състоялъ отъ банални, често пѣти легендарни, неосмислени приказки“, а като катихизисъ — отъ сухи форми (формули, вѣроятно е искалъ да каже) и, поради това възбуждалъ недовѣрие и скептицизмъ, а сетнѣ присмѣхъ и отвращение къмъ религията и пр.

Цървокласни учени хора отдаватъ на историята изобщо извъпрѣдно голѣмо и важно значение, като я считатъ за възпитателка на ума и сърдцето, нѣщо което съ двойно право може да се приложи къмъ църковната история, защото тя е написана отъ по-добро-свѣстни и правдиви хора, отъ каквито сж биле свѣтскитѣ историци, а г. писачътъ на тѣзи статия, духовенъ пробуждачъ, си криви устата и душата, за да кощувува надъ нея и нейнитѣ писатели.

Прочее, за да не ставало това тѣй, трѣбвало съ религията да се възпитавз, да се дѣйствува (влие) на сърдцето, а не главата да се пълн съ всевъзможни истории. Инакъ рѣчено: умътъ не трѣбва да се впрѣга тукъ на работа и да се затруднява съ излаганието историнтѣ, на примѣръ, на грѣхопаданието, на потопа, на разпиляването челоуѣцитѣ слѣдъ него, на избиранието Авраама за родоначалникъ на народа, отъ който ще произлезе нашиятъ изкупителъ, Исусъ Христосъ, на земния животъ на Исуса Христа, съ него-

вѣтъ: учения, чудеса, страдания, смъртъ, възкресение и възнесение на небото, на разпространяванieto на християнството и пр.

А за постиганieto на тѣзи цѣль — да се възпитава съ религията, като се влияе върху сърдцето, безъ да се занимава умътъ на ученика съ истории, необходима била една коренна (изъ дѣно) промѣна въ програмитѣ и методитѣ (разбира се, на прѣподаванieto) закона Божи, т. е. една нова жизнена — по духа на съврѣмения наученъ и общественъ напрѣдъкъ — реформа на учебния материялъ“ (?!) по тоя прѣдметъ.

Необходима е коренна реформа ужъ на програмитѣ, методитѣ, прѣподаванieto, а то било на „учебния материялъ“ по закона Божи, че и то, една нова реформа жизнена, по духа на съврѣмения наученъ общественъ напрѣдъкъ.

Какъ лесно може челоуѣкъ, нѣмъйки дисциплиранъ умъ (както много право забѣлѣзва иером. Софроний по сѣщия поводъ въ отзива си за сѣщото списание, помѣстенъ въ „Церков. вѣстникъ“ отъ 31 мартъ т. г.) да се забърбори и неуѣтно самага себе си да обори!

Слѣдъ като се утвърждаваше отъ почит. редактори въ 1 брой, че въ възвишенитѣ истини на евангелието — дѣлата и учението Христови се съдържа истинскиятъ смисълъ на живота и че само придържанieto ни въ личния, сѣмейния и общественъ свой животъ о тѣхъ може да ни възвиши нравствено и повдигне материално, сега се иска щото тѣзи истини, съставляющи „учебния материялъ“ на закона Божи, да се раформиратъ по духа на съврѣмения наученъ и общественъ напрѣдъкъ! Съ други думи, да се изтълкуватъ тѣ споредъ сегашнитѣ възгледи на науката и обществото.

Почит. г. г. редактори на „Д. Пр.“ забравятъ, че законътъ Божи не е челоуѣческа работа (измислица), а е Божие откровение и, като такова, то стои по-високо и по-духъ и по-смыслъ, по-горѣ отъ най-осъвършенствуванитѣ челоуѣчески науки и обществени напрѣдъци. Тѣ забравятъ, че християнското учение за свѣта и челоуѣка, за тѣхното произхождение, развитие и цѣль на сѣществуване като Божествено учение е твърдо, неизмѣнно, вѣчно. Че то, слѣдователно е еднакво приложимо за всички вѣкове, мѣста и народи, при всички стадии на развиванieto и напрѣдванieto на челоуѣцитѣ изобщо.

Могатъ ли почитаемитѣ г. г. редактори на спис. „Д. Пр.“ да твърдятъ сериозно, че утрѣ, напр., или до недѣля, до мѣсець, до година, двѣ, петъ, десетъ, петдесетъ, нѣма да се измѣни малко или много коренно научниятъ и общественитѣ напрѣдъкъ въ свѣта и слѣдователно, нѣма да стане нужда отново да се реформира и прѣкроява отново „учебния материялъ“ (не вече програмитѣ и методитѣ на прѣподаванieto) на Закона Божий, за да се възпитава челоуѣчеството успѣшно съ религията (християнската, разбираме), която тѣ считатъ, несъмнѣнно, за вродена потребностъ на челоуѣка и главно условие за постиганieto цѣльта на неговото сѣществуване?

А, ако не могатъ, то „учебния материялъ“ ли трѣбва коренно да се реформира, или ние (хората изобщо) сме длъжни да внимемъ по-сериозно и по-добрѣ въ него, и, като се постареемъ съ Божата помощъ, да го

разберемъ тѣй, както трѣбва да се разбира той, да промѣнимъ само „програмитѣ и методитѣ“ на прѣподаванieto му, ако тѣ разбира се, не отговарятъ както трѣбва на цѣльта, съ която се прѣподава той? Ние мислимъ, че това именно трѣбва да се направи отъ ревнителитѣ за цѣлесобразното прѣподаване на Закона Божий въ училищата ни и за възпитаванieto споредъ него народа ни изобщо.

Религиозно-християнскиятъ духъ ли ще се буди съ това списание, или ще се насажда ново сектантство?

При главната своя цѣль — да буди, усилва и подкрѣпя религиозното чувство въ сърдцето на българина, „Д. Пр.“ въ 2-я си брой, отдѣлъ *Хроника и бѣлѣжки*, въ антрефилето си *Подигравка съ вѣрата*, като утвърждава, че „хората отиватъ на богослужение доброволно по вжтрѣшно (свое) убѣждение, да се помолятъ отъ сърдце, възнесатъ духомъ къмъ вѣчния Духъ — Бога, г. г. редакторитѣ прибавятъ за пояснение на това си утвърждаване, че „*тъ отиватъ, когато искатъ, когато чувствуватъ нужда, необходимостъ, когато най-сетни трѣбва да се присъединятъ къмъ молитвитѣ на църковата* (вѣрващитѣ въ Бога).

И ние сме противъ принуждаванieto, съ заплашване отъ страна на властѣта, хората изобщо да отиватъ въ църква, било когато има официални молебени или панихиди, или когато се извършва празнична църковна служба; но, като признаваме, че църковната служба изобщо влияе върху душитѣ и сърдцата на хората тѣй, щото ги настройва къмъ молитва и, отъ друга страна, като сме убѣдени, че вѣрващиятъ въ Бога челоуѣкъ, всѣкой членъ отъ църквата Христова се чувствува обязанъ винаги да благодари Бога за живота си, за дарбитѣ, които Той му е далъ и за добринитѣ, съ които го е щедро обсипалъ и да Му се моли да го закриля и уятва чрѣзъ Своята благодать, къмъ цѣльта на неговото сѣществуване и, най-сетнѣ, като считаме за умѣстни всички цѣлесобразни подбудителни и подканващи срѣдства и способности, употребявани както отъ отдѣлнитѣ лица, тѣй и отъ общественитѣ дѣйци и ръководители, въ това число и „духовнитѣ пробуждачи“, по отношение къмъ насъ, за да ни настройатъ къмъ вѣрване и моление Богу — намѣрваме, че послѣднитѣ въ този случай осждаатъ и своята собствена работа, макаръ тя и да не се подкрѣпя отъ никаква властъ.

Вѣрващиятъ въ Бога челоуѣкъ не поставя изказванieto благодарността си, или молитвата си къмъ Него въ зависимостъ отъ своитѣ лични чисто плѣтски разположения, та да отива въ църква да благодари, или да се моли Богу, когато само иска, когато осѣща нѣкаква нужда, необходимостъ отъ що-годѣ, което само Богъ може да му даде, ако той му го поиска; или *пъкъ когато трѣбва (!) да се присъедини къмъ молитвитѣ на църковата*. Знае се, че всички вѣрващи въ Бога християни сѣ членове на църквата Христова; къмъ нейнитѣ молитви могатъ, слѣдователно, да се присъединятъ онѣзи, които не сѣ членове на църквата, които вѣрватъ само въ единъ Богъ, когато си прѣдставятъ по своему, не такъвъ, какъвто ни го описва че е християнското учение изобщо.

Министерското окръжно е лошо само по своята форма на изказване главната мисль, която съставлява неговото съдържание. Министерството трѣбваше да кон-

статира факта, че подвѣдомственитѣ му чиновници-христиани сж занемарили своитѣ обязанности къмъ Бога, като такива, и, че съ това си отнасяние тѣ даватъ лошъ примѣръ на народа и губятъ въ неговитѣ очи своето реноме на достойни негови ръководители, наставници, учители, и да ги подканѣше да се върнатъ на правия пътъ.

Тази главна мисълъ, почитаемитѣ г. г. редактори на „Д. Пр.“ бѣха длъжни да съзратъ и прочетатъ между редоветѣ му; за жалость, обаче тѣ се показватъ въ този случай заспали въ дълбокъ духовенъ сънъ, отъ какъвто сж обвзети онѣзи, които тѣ се мъчатъ да разбудятъ и подканятъ да тръгнатъ изъ правия пътъ — по диръ Христа.

Въ разказа *Последния денъ* се проповѣдва теорията на спиритиститѣ. Че всички ние, хората изобщо, безъ изключение, върващи и невѣрващи въ Бога, но винаги вършащи умишлено злото. „въ последния си денъ, макаръ и да отстъпимъ съ трепетъ прѣдъ блѣсъка и великолѣпиего на *небесното царство* и да паднемъ низко, Божието милосердие ще ни поддрѣщи да се изправимъ отново, и ние, носейки се произволно и безцѣлно, разбира се) изъ безкрайното пространство очистени и облагородени (по какъвъ начинъ не се казва) все по-вече и по-вече ще се приближаваме къмъ извора на свѣтлината, до като най-послѣ, досущъ обновени, станемъ способни да влѣземъ въ *царството на вѣчното блаженство*“.

Защо тогава вие, г. г. духовни пробуждачи, искате отъ хората да върватъ въ Бога и да проявяватъ тази си вѣра въ вършение добри дѣла — религиозно нравствени подвизи, ако тѣй лесно може да се влѣзе въ „царството на вѣчното блаженство“?

Явно е като денъ, че прѣди да се изтъпвате въ ролята на духовни пробуждачи, въ евангелиски смисълъ на думата, трѣбваше да се поучите още доста врѣме, та-че и съ по голѣмо и искрено старание, за да разберете както трѣбва и да усвоите искрено и коренно спасителното за всинца ни Християнско учение.

По-горѣ ние изтълкувахме думитѣ: „сега е врѣмето на свободната мисълъ, на свободния животъ: дѣто е истината, тамъ е и свободата“ въ такъвъ смисълъ: сега, изкупителната жертва, принесена отъ нашия Спасителъ, Исуса Христа, зарадъ нашитѣ грѣхове, е настанало врѣмето на свободната отъ заразата на грѣха мисълъ, на свободния отъ тлѣтворния грѣхъ животъ въ Христа: дѣто е Истината - Христосъ, — тамъ е и свободата отъ грѣха; но почит. г. г. редактори на „Д. Пр.“ разбирали и казали тѣзи думи съвсѣмъ въ другъ смисълъ.

Въ отдѣла *Изъ външния свѣтъ* бр. 2, подъ заглавието *Реформи въ руската църква* тѣ казватъ: „Въ 1 бр. на „Д. Пр.“ (стр. 13-14) дадохме 12-тѣ общи точки, които прѣдставителитѣ на руския „Църковенъ съюзъ“ искатъ да бждатъ прокарани за реформиранието *специално* на руската църква. Ала *свободната духовна мисълъ* (к. н.) не се задоволява вече отъ тия прѣдлагаеми прѣобразования, които и рускиятъ Св. Синодъ е усвоилъ по принципъ. Чуватъ се гласове за *по-коренни реформи въ църквата въобще* (к. н.). Между многото свещеници и свѣтски лица, които пи-

шатъ въ туй направление, ние ще процитираме нѣкои извадки само отъ статията на срящ. И. Астровъ, печатана въ в. „Биржевия вѣдомости“.

Втората извадка гласи: „да се прѣдостави на свещеника, когато нуждитѣ му налагатъ, да излѣзе отъ духовното звание, *безъ да му искатъ обяснения за причинитѣ* (к. и.), защото духовното сѣужение е свободно и драговолно (пожелашъ-поемешъ го, отще ти се — захвърлишъ го). Ако нѣмаше добра воля, ако духътъ Божий е прѣстаналъ да ни одушевява (умрѣмъ ли), ако по такива, или инакви причини *не можемъ* да свещенодѣйствуваме, защо да носимъ духовнитѣ одежди (по-горѣ думата бѣше за сана, а тукъ се извърща за облѣклото, което може да не се носи и когато сантѣгъ на свещеника не е светъ отъ него. Примѣри за това имаме въ рускиѣ свещеници, които живѣятъ въ Западна Европа при православнитѣ църкви тамъ). Да се даде на духовенството право да се развежда, както и да встъпи въ втори и трети бракъ“.

Шестата извадка гласи: „Да се прѣмахнатъ (избиятъ ли?) специалнитѣ „изповѣдници“. Тѣ сж излишни. *Който е разположенъ да се изповѣда, той и безъ помощта на началството ще си намѣри изповѣдникъ*“ (к. н.), па билъ той мирянинъ, на ли?

Дванадесетата гласи: високо да се провъзгласи, че само едната вѣра, толкозъ повече само едната обрядностъ, безъ нужнитѣ, добри дѣла нѣма никакво значение. . . . Добритѣ дѣла, *макаръ даже безъ вѣра* (к. н.) доктринална и безъ обрядностъ, винаги сж цѣни. Ап. Яковъ въ посланието си казва: както тѣлото безъ душата е мъртво, тѣй и вѣрата безъ дѣла е мъртва (гл. 2 ... Вѣрата тукъ е съпоставена съ тѣлото, съ формата, тогава когато добритѣ дѣла сж съпоставени съ духа, съ сжчината. „Не отъ дѣлата ли се оправда блудницата Раавъ“? — пита ап. Яковъ. А трѣбва да се има прѣдъ видъ, че Раавъ е била хананейка-езичница, не изповѣдвала еврейската вѣра. При все туй *добритѣ дѣла я оправдали прѣдъ Бога*“.

Тѣзи извадки като сж оставени отъ страна на редакцията безъ всѣкакви бѣлѣжки, даватъ ни основание да допустнемъ, че тя сподѣля напълно казаното въ тѣхъ. Въ това ни удостоверява и фактътъ, че изъ между всички писали въ туй направление тя дала прѣдпочитание на свещ. Астровата статия, която, нека се заблѣжи, е намѣрила гостоприемство въ една чисто *комерческа* (търговска) газета.

И тѣй, г. г. редакторитѣ на „Д. Пр.“ ще разтрѣбватъ *свободната духовна мисълъ* изказана въ току-що процитиранитѣ изъ списанието имъ „извадки“, втората и шестата, отъ които ни даватъ най-ясно прѣдставление за хаоса, който тази *свободна духовна мисълъ* може да докара въ духовно-религиозния ни животъ.

Колкото пѣкъ за това, дали добритѣ дѣла на невѣрващитѣ въ Бога и еднородния му синъ Исуса Христа чловѣци, могатъ да ги оправдаватъ прѣдъ Него, доста е да се напомни 1) че споредъ думитѣ на самага Исуса Христа къмъ апостолитѣ му „Ако прѣбждите въ мене (чрѣзъ вѣрата си въ моето Божество и чрѣзъ упазванието на заповѣдитѣ ми, ще принесете плодъ (добри дѣла); защото както лозената прѣчка не може да внесе плодъ отъ себе си, ако не прѣбжде на ло-

зата, така и вие не можете принесете плодъ (стори добри дѣла) ако не прибѣдите въ мене. Безъ мене нищо (добро) не можете стори“. Иоан. 15, 4 и 5. — Никой не може да извърши, въ строгъ и най правъ смисълъ на думата, добри дѣла, безъ да вѣрва първомъ въ Бога. 2) „Безъ вѣра е невъзможно да се угоди Богу“ (да се изпълни волята му, заповѣдитъ му, да се извършатъ нанстина добри дѣла). Евр. 11, 6. Цѣлиятъ християнски животъ се нарича отъ ап. Павла *добъръ подвигъ на вѣрата*. 1 тим. 6, 12; 2 тим. 4, 7. Вѣрата въ Исуса Христа е единичното сръдство, което завежда челоуѣка до спасението. Иоан. 3, 16 и 36; Дѣян. 15, 11.

Чрѣзъ вѣрата въ Исуса Христа се добива прощението на грѣховетъ Дѣян. 10, 43; 26, 18; 3, 24; Мт. 9, 22; Мр. 5, 34, Лк. 7, 50

„Който повѣрва и се кръсти, спасенъ ще бѣде, а който не повѣрва ще бѣде осъденъ“. Мр. 16, 16.

„Праведниятъ чрѣзъ вѣрата ще бѣде, живъ“ (удостоенъ съ вѣчния животъ въ царството Божие) Рим I, 17.

Защото вѣрата е, която дава цѣна и значение на добритъ дѣла; тѣ сж нейно проявление, нейнъ плодъ. 3 „Ако оправданието бива само чрѣзъ закона (вършението дѣлата на закона, то напраздно е умрѣлъ Христосъ, Гал. 2, 21.

Ако челоуѣкъ можеше да се оправдае, оневини, очисти отъ грѣховетъ си изобщо, чрѣзъ изпълняването на закона, вършението дѣлата, които той му заповѣдва да върши, тогава каква нужда имаше отъ умрението на Христа, отъ принасянието отъ негова страна изкупителната жертва? 4) Раавъ бѣше езичница и блудница, но тя прие въ къщата си, въ г. Иерихонъ, съгледателитъ, които Исусъ Навинъ бѣ пратилъ да обгледатъ Ханаанската земя и, като повѣрва, че Богъ въ когото вѣрва Еврейскиятъ народъ, покровителствува този послѣдния и му е далъ земята Ханаанска и че този Богъ е Богъ на небото и на земята, истинскиятъ Богъ (И. Нав. 2, 9 и 11), скри ги въ къщата си отъ дирящитъ ги нейни съграждани и съ това прояви своята вѣра въ Бога. За това Богъ ѝ прости грѣховетъ, оневини и оправда,

Ако свѣщ, Астровъ и почит. г. г. редактори на „Д. Пр.“ разбиратъ инакъ казаното въ Евангелията и посланията апостолски, св. писание изобщо, за значението на добритъ дѣла и необходимостта на вѣрата въ Бога отъ страна на вършещитъ такива дѣла, то ние искрено съжаляваме, че тѣ се наричатъ християни и сж само по име такива (сами не вѣрватъ въ Христа, като синъ Божий, Богъ и Спасителъ на челоуѣцитъ).

Че за почит. г. г. редактори на в. „Д. Пр.“ Христосъ не е богъ и спасителъ на челоуѣцитъ, а само единъ свободолюбивъ учителъ, въ това ни убѣждава казаното отъ тѣхъ по поводъ „научния разказъ“ на професора при нашия университетъ, г-нъ Бахметиева, обнародванъ въ *научнитъ* притурки на „Вечерна Поща“ подъ заглавие *Раждание безъ баща*, а именно: „ако това е възможно за низшнтъ животни, защо да не е допустимо и за челоуѣка?“ (който, знае се я, е тоже едно низше животно). На-ли така искате да кажете г. г. редактори на „Д. Пр.“?)

„И сега, ония, които не искатъ (именно не искатъ каквито доказателства и да имъ прѣдставятъ за да склонатъ да повѣрватъ, че св. Дѣва Мария е родила отъ

Бога, ще трѣбва поне да се съгласятъ съ факта, че въ всѣкой случай тя е родила *безъ мжжъ*“ (т. е. по начинъ, по който се раждатъ търтеитъ и пересто-мустакатитъ рачета).

Добрѣ, че лѣснахте вече своето сърмено християнство и ни дадохте възможность да разберѣмъ, че вашата „духовна пробуда“ въ сжщность е *религиозна заблуда*.

По горѣ когато говорихме за статията *единъ наврѣмененъ рапортъ*, ние казахме: почит. г. г. редактори на „Д. Пр.“ забравятъ, че законътъ Божи не е челоуѣческа работа (измислица, съчинение), а е Божие откровение и, като такова то стои по-високо и по духъ и по смисълъ, по-горѣ отъ най-усвѣршенствуванитъ челоуѣчески науки и обществени напрѣдѣци.

Къмъ това сега можемъ да прибавимъ и слѣдното:

Въ статии като *Законъ Божи, като законъ на живота*, помѣстена въ 4-й брой, единъ отъ г. г. редакторитъ Д. Б. (Божковъ) казва: „Законътъ божий, който се съдържа въ историята (разбира се свещена и Церковна) и прокарва въ катихизисътъ, не е човѣшко съчинение (к. н.). Той е Божие откровение (к. н.) по откровение вътрѣшно, а не външно. Челоуѣкъ позналъ закона Божи, когато чулъ гласътъ на своята собствена съвѣсть, повѣрвалъ въ Бога духа, когато съзналъ своята собствена духовна природа“. Ще рѣче: пакъ законътъ Божи е изложение отъ страна на челоуѣка, онова, което неговата съвѣсть му е казала, че е добро и право, а не което Богъ, неговиятъ Създателъ, чрѣзъ своя духъ му е продиктувалъ и обадилъ, както ни увѣрватъ че е било священата история, Библията изобщо, въ която се описва даванието на това божие откровение челоуѣку. На-ли така?

Кждѣ края ѝ, г. Д. Б. казва за Исуса Христа тѣзи думи: „Христосъ въплотилъ Бога въ себе си, проявилъ и осъществилъ на дѣло идеалната човѣшка природа: той живѣлъ идеално, живѣлъ по Божи, живѣлъ, като Богъ, турилъ основата на Божието царство на земята“.

Излѣзва, че Исусъ Христосъ, бидейки челоуѣкъ, като всичкитъ хора, послушалъ гласа на съвѣстѣта си, който му казалъ да повѣрва въ Бога и да съзнае своята собствена духовна природа и по този начинъ въплотилъ Бога въ себе си и пр.

А пъкъ свѣщ. история и катихизисътъ, цѣлата Библия, въ които г. Д. Б. признава, че се съдържа Законътъ Божи, ни разправятъ, че синътъ Божи, второто лице на св. Троица се въплотило чрѣзъ дѣва Мария и Св. Духа и станало челоуѣкъ, нарѣченъ отъ ангела благовѣстителъ и отъ майка му *Исусъ* (Спасителъ) а отъ своитъ ученици — Христосъ помазанникъ Божи, Мессия.

Слѣдователно, *Богъ се е въплотилъ* въ личността на Исуса Христа, за да ни отърве чрѣзъ него отъ властѣта на сатана.

Слѣдователно, и тамъ и тукъ г. г. редакторитъ на „Д. Пр.“ ни проповѣдватъ не „Христа разпятъ“ за насъ, а другъ — Ренановъ, или Харнаковъ.

Но ето ви още единъ бисеръ на нейния славенъ въ литературно отношение сътрудникъ г. К. Величковъ.

Въ разказа си *Безвѣрникътъ и райтъ*, написанъ отъ него ужъ съ цѣлъ да ни докаже, че „Богъ е

великъ, Богъ е милостивъ“, той ни разправя, съ единъ фейлетоненъ езикъ, какъ Св. Петъръ, отъ когото зависило пуцанието или непуцанието въ рай на душитѣ, напустнали тѣлата си и заминали отъ този свѣтъ, слѣдъ като навикалъ по жандармски душата на единъ *безвърникъ*, която взимѣла нахалната дързостъ да се вмъкне покрай другитѣ въ рай, трогналъ се отъ молбата и сълзитѣ на една бѣдна вдовица, чиито умираше дѣте *безвърникътъ* спасилъ (!) на този (земния) свѣтъ, *взель душата и самъ я увель въ рай.*

Добъръ святия е г. Величковиятъ Св. Петъръ!

Ако и за напрѣдъ г. г. редакторитѣ на сп „Д. П.“ се отнасятъ все тъй неразборчиво къмъ християнското учение за вѣрата въ Бога, за нейната сжщностъ и необходимостъ, ние още отъ сега имъ казваме, че тѣ ще извадятъ очи, вмѣсто да загладятъ вѣжди съ него.

А тѣ божемъ искаха да поправятъ, а не да развалятъ, да влѣятъ истинско християнски, евангелски духъ въ живота на българина, да го упѣятъ изъ *правия*, а не изъ *модния* (новия) пѣтъ къмъ Христа.

Имайки въ числото на сътруднитѣ си руския свещеникъ Гр. Сп. Петровъ, чиито съчинения сж *Евангелието, като основа на живота, съвършенната школа и животътъ, по неговитѣ стѣпки* и много други, г. г. редакторитѣ можаха да бждатъ наистина полезни съ списанието си, ако първомъ сами се провикнѣха отъ учението на Богочеловѣка Христа, нашия Спасителъ и Господъ.

В. И.

ЦЪРКОВНА И ОБЩЕСТВЕНА ЛѢТОПИСЬ.

Вжтрѣшенъ отдѣлъ.

Вторий Май — Тезоименниятъ день на Н. Ц. Височество Прѣстолонаслѣдника, Князь Борисъ, тая година се отпразнува много тържествено и блѣскаво въ столицата. Още отъ рано градътъ бѣше взель празниченъ видъ; къщитѣ и магазинитѣ бѣха окичени съ множество флагове. Тъкмо въ 10 часа прѣдъ обѣдъ се почна молебень въ Катедралната Църква „Св. Краль“. На молебена, извършенъ отъ Н. В. Прѣосвещенство Софийски Митрополитъ, въ съслужение съ столичното духовенство, присѣствуваха: Н. Ц. Височество Князьтъ, Прѣстолонаслѣдникътъ Князь Борисъ, Князь Кирилъ, високитѣ гости на Княза, Принцъ Филипъ, Кобургкой, Херцогъ и Херцогиня Ернестъ и Доретей Холдщайнски, рускиятъ дипломатически агентъ г. Щегловъ, сръбскиятъ дипломатически агентъ, г. Св. Симичъ, германскиятъ дипломатически агентъ баронъ Ромбергъ, г-да министритѣ Д. Петковъ, генераль Савовъ, К. Панайотовъ, ц-ръ Ив. Шимановъ, и ц-ръ Генадиевъ, подпрѣседателтъ на Камарата, висшитѣ офицери и чиновници отъ министерствата и множество народъ.

Слѣдъ молебена стана блѣскавъ парадъ на войскитѣ на съб. площадъ, въ който взеха участие всички войски отъ ст. гарнизонъ. Прѣди да дефилиратъ войскитѣ, Н. Ц. Височество Князьтъ, придруженъ отъ прѣстолонаслѣдника Князь Борисъ, принца Филипъ Кобургски и Херцогъ Ернеста, както и отъ военната си свита, поздрави по отдѣлно войсковитѣ части.

По случай отпразнуването на 4. май н. г., 30 годишния юбилей отъ Априлското въстание, както и чествуването паметьта на звѣрски и кланитѣ отъ башибозудитѣ невинни жертви, коститѣ на които и днесъ се търкалятъ на открито и на произвола на природнитѣ стихии, когато българскиятъ народъ въ сжщностъ на тия именно сжщи жертви дължи своята свобода, Баташкото поборническо-опълченско дружество о ваело похвалната инициатива да се събератъ помощи, съ които да се прибератъ сжщнитѣ останки на загиналитѣ отъ турския ятаганъ въ Батакъ и да се вдигне на мѣстото

подобавашъ великолѣпенъ паметникъ. Сжщото дружество е издало написаното отъ Д. Я. Кремъкой стихотворение подъ насловъ „Баташката гробница“, въ което твърдѣ трогателно се описва впечатлението, направено на цѣла Европа, и особено на нашата освободителка Русия отъ турскитѣ звѣрства въ Батакъ и послѣдвалото отъ него наше освобождение. Въ сжщото стихотворение се изтъква и неблагоприятността на днешното поколѣние къмъ паметьта на мъченически загиналитѣ, като е оставило коститѣ имъ до сега разпрѣснати, намѣсто да се погрижи за тѣхното събиране и запазване като народна светиня, на която българския народъ дължи своята свобода, понеже проливането кръвта на тия именно загинали мъже, жени и дѣца стана причина да се възбуди челолюбие на Русия, за да се притече на помощ на българския народъ и да го освободи отъ турското иго.

Увѣковѣчаване паметьта на славни герои. Военниятъ министъръ, г. генераль-майоръ Савовъ, е издалъ слѣдната заповѣдъ: По случай двадесетъ и петъ годишнината отъ самоотверженото загинаване при пожара въ гр. Пловдивъ (25 декември 1880 г.) на войницитѣ отъ бившата № 1 пловдивска дружина, редници: Гюро Михайловъ, Костадинъ Аргировъ, Никола Костадиновъ, Илия Кръстевъ и Митю Петковъ — подвигъ извѣстенъ на всички чинове отъ армията, командиртъ на 9 пѣхотенъ пловдивски на Н. Ц. В. Клементина Саксъ-Кобургъ-Готска полкъ е взель инициативата да се основне при полка фондъ подъ название „Гюро Михайловъ“, който ще цослужи за увѣковѣчаване паметьта на тѣзи храбри войници, които съ своя животъ сж написали въ страницитѣ на историята на българската войска, още при началото на нейното сжществуване, единъ свѣтълъ примѣръ на войнишка доблестъ и свето изпълнение на служебния цѣлъгъ. Като докладвахъ на Н. Ц. Височество за тази похвална инициатива и като го убѣдихъ, че подвига на пожертвувалитѣ се за дълга войници съставлява гордостъ за цѣлата армия и че всички, безъ разлика, чинове отъ българската войска биха желали съ лептата си да взематъ участие въ съграждането достоенъ паметникъ за войнишката доблестъ въ мирно врѣме, Господаря, който винаги високо цѣни отличнитѣ качества на българския войникъ, благоволи да разрѣши да се открие подписка, въ която да взематъ участие всички членове отъ армията. Убранитѣ суми да се изпратятъ до командира на 9-й п. пловдивски на Нейно Царско Височество принцеса Клементина Саксъ-Кобургъ-Готска полкъ, а едновременно да се донесе въ военното министерство, (канцелария), каква сума е събрана и изпратена (в. „Новъ Вѣкъ“)

Внѣшенъ отдѣлъ.

Откриване на Думата. Въ края на миналий мѣсець се откри, „Государствената Дума“ въ Петербургъ, съ прочитаніе трѣнната рѣчь, въ която Царятъ напомня на прѣдвателитѣ на руския народъ че, за да успѣва една държава, нужна ѝ е не само свобода, но и редъ, почиващъ на принципитѣ на конституцията. За прѣседателъ на Думата е избранъ депутатътъ Муромцевъ почти едногласно.

Българската телеграфна агенция, съ дата отъ 1 май ни донася частъ отъ рѣчьта на Графъ Вите въ Государствения Съвѣтъ. Говорейки за въ полза на всеобщата амнистия, графъ Вите е заявилъ, че тя въ никой случай не може да послужи за усиление на революционното движение. Напротивъ, казалъ той, амнистията е оня Архимедовъ лостъ, съ който ще може да се успокои страната. Врѣме е правителството да ликвидира вече старии произволнически режимъ, който пѣлише затворитѣ и казематитѣ съ хора въ името на челолюбие и правосъдието. За улукоеението на страната Государствениятъ Съвѣтъ трѣбва прѣвъ да се произнесе за амнистията прѣдъ монарха; послѣдниятъ нѣма да остане глухъ къмъ общото желание, което изказва Государствениятъ Съвѣтъ да върви заедно съ думата.

Сжщата Б. Т. А. съ дата отъ 3 май съобщава: Споредъ „Новое Время“ Министерскиятъ съвѣтъ изказалъ мнѣние, че думата дѣйствува коректно, като иска направо отъ върховната власть амнистията, която се съвършено оправдава отъ такова едно извѣрдно събитие, като свикването на първо народно събрание.